“East Asia Cooperation : ยุทธศาสตร์ของไทย”

****

กลุ่มวิสัยทัศน์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออก (East Asia Vision Group : EAVG) เป็นข้อเสนอของประธานาธิบดี คิม แด จุง แห่งเกาหลีใต้ ได้จัดตั้งขึ้นตามมติของผู้นำอาเซียน ประกอบด้วยจีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ โดยจัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2541 ณ กรุงฮานอย ประเทศเวียดนาม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อระดมความคิดและแสวงหาวิธีการขยายความร่วมมือในทุกๆ ด้านและทุกระดับเพื่อการพัฒนาของประเทศในภูมิภาค สมาชิกของกลุ่มเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญจากภาคการศึกษา วัฒนธรรม และภาคเอกชนของประเทศสมาชิกอาเซียน จีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้จำนวนประเทศละ 2 คน กลุ่ม EAVG ได้มีการประชุมกันและได้นำเสนอรายงานของกลุ่มต่อที่ประชุมสุดยอดอาเซียน +3 เมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2544 ณ เมืองบันดาร์ เสรี เบกาวัน โดยมีข้อเสนอแนะสำคัญ 6 ด้าน เพื่อบรรลุการจัดตั้งประชาคมเอเชียตะวันออก ได้แก่ ความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจ; ซึ่งกลุ่มได้เสนอการจัดตั้งเขตการค้าเสรีเอเชียตะวันออก โดยกำหนดเป้าหมายการเปิดเสรีให้เร็วขึ้นกว่าข้อตกลงของเอเปค ที่เมืองโบกอร์ ขยายเขตการลงทุนของอาเซียน ให้ครอบคลุมทุกประเทศในเอเชียตะวันออก ส่งเสริมความร่วมมือด้านการพัฒนาและเทคโนโลยีในภูมิภาคโดยเฉพาะให้การช่วยเหลือแก่ประเทศที่พัฒนาน้อยกว่า ได้พัฒนาระบบเศรษฐกิจ สังคมวิทยาการ (Knowledge-based society) และการจัดตั้งโครงสร้างเศรษฐกิจในอนาคต กลุ่มได้เสนอความร่วมมือทางด้านการเงิน; โดยจัดตั้งระบบความร่วมมือทางด้านการเงินในภูมิภาค (Self-help regional facility) จัดตั้งกลไกประสานอัตราแลกเปลี่ยนของภูมิภาคให้ดีขึ้น เพื่อเสริมสร้างเสถียรภาพทางการเงินและการพัฒนาเศรษฐกิจในภูมิภาคและประสานระบบระวังเตือนภัยภายในภูมิภาค เพื่อสนับสนุนบทบาทของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ กลุ่มยังได้เน้นถึงความร่วมมือทางด้านการเมืองและความมั่นคง; โดยส่งเสริมให้มีรูปแบบกระบวนการและกลไกในการดำเนินการความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในภูมิภาค จัดตั้งและเสริมสร้างกลไกป้องกันการคุกคามสันติภาพในภูมิภาค ขยายความร่วมมือทางการเมืองตามวาระแห่งชาติและให้มีการเพิ่มความสำคัญของเอเชียตะวันออกในกิจการระหว่างประเทศ รวมทั้งการขยายการสนับสนุนของภูมิภาคต่อขบวนการจัดตั้งระบบโลกใหม่ กลุ่มได้เสนอด้านความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมและพลังงาน; โดยได้เสนอจัดตั้งองค์กรความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมและพลังงาน ซึ่งกลุ่มได้เสนอให้จัดตั้งองค์กรด้านสิ่งแวดล้อมและพลังงานในระดับทวิภาคี ระดับภูมิภาคและระดับโลก ส่งเสริมการเผยแพร่ข่าวสารแก่สาธารณชนและการศึกษาในเรื่องสิ่งแวดล้อมและการเข้าร่วมขององค์กรที่ไม่ใช่รัฐบาล (NGO) ในกระบวนการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการน้ำและปลาอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อต่อสู้กับมลพิษในทะเล พัฒนาแหล่งพลังงานใหม่ภายในภูมิภาค และการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ กลุ่มได้เน้นถึงความร่วมมือทางสังคม วัฒนธรรมและการศึกษาระหว่างกัน; จัดทำแผนงานในด้านการขจัดความยากจนเพื่อช่วยเหลือประเทศที่พัฒนาน้อยกว่าในการต่อสู้กับความยากจน การไม่รู้หนังสือและโรคภัย กำหนดแผนงานด้านการบริการสุขภาพ ดำเนินแผนงานพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สำหรับภูมิภาคเอเชียตะวันออก เน้นการปรับปรุงการศึกษาขั้นพื้นฐาน การฝึกอบรมฝีมือแรงงานและการเสริมสร้างความสามารถแรงงาน ส่งเสริมเอกลักษณ์และจิตสำนึกของการเป็นเอเชีย

ตะวันออก อนุรักษ์และส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม จัดตั้งกองทุนการศึกษาเอเชียตะวันออกเพื่อส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐาน โครงการเพื่อการรู้หนังสือและฝึกทักษะในภูมิภาค และประเด็นสุดท้ายกลุ่มได้เสนอถึงความร่วมมือด้านสถาบัน โดยเสนอให้มีวิวัฒนาการของการประชุมสุดยอดอาเซียน +3 ไปสู่การประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก (East Asia Summit) การจัดตั้งเวทีเอเชียตะวันออก (East Asia Forum) ประกอบด้วยผู้นำสำคัญทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชนจากด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นกลไกพื้นฐานสำหรับการแลกเปลี่ยนด้านสังคมและความร่วมมือในภูมิภาค

ประเทศไทยจึงมีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์ของประเทศให้ชัดเจนและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกลุ่มเอเชียตะวันออกดังกล่าวข้างต้นในทุก ๆ ด้าน รวมถึงของแต่ละประเทศด้วย หากประเทศไทยพิจารณาในรายละเอียดสภาพปัญหาและความต้องการของแต่ละประเทศของกลุ่มเอเชียตะวันออกแล้วก็จะสามารถกำหนดยุทธศาสตร์เบื้องต้นได้

ปัจจุบันถ้าวิเคราะห์ถึงอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ของญี่ปุ่นแล้วจะเห็นว่าญี่ปุ่นกำลังมีปัญหามาก SMEs ของญี่ปุ่นช่วยในการสร้างงานของประเทศมากถึง 70% หาก SMEs ของญี่ปุ่นล้มลงจะก่อให้เกิดปัญหาทางด้านแรงงานมาก แต่อย่างไรก็ตาม เพื่อความอยู่รอดของธุรกิจ ญี่ปุ่นจะต้องลดแรงงานลงครึ่งหนึ่งเพื่อให้สามารถเกิดการแข่งขันได้ นอกจากนั้นแรงงานของญี่ปุ่นยังเป็นแรงงานที่มีอายุมาก และแรงงานที่ใกล้เกษียณอายุ ญี่ปุ่นจึงไม่สามารถที่จะรักษาสภาพภาพทางธุรกิจไว้ได้ ดังนั้นเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ญี่ปุ่นต้องดำเนินการต่างๆ ดังนี้

1. **<u>การลดค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการ</u>** ลงให้ได้จากปัจจุบัน เพราะญี่ปุ่นมีค่าใช้จ่ายในด้านการสนับสนุนและการบริหารจัดการที่สูงมาก โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายในด้านวิจัยและพัฒนา ญี่ปุ่นได้ให้ความสำคัญต่อการวิจัยและพัฒนาในการค้นหานวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อการผลิต แต่การวิจัยและพัฒนาเพื่อให้ได้นวัตกรรมใหม่ ๆ นั้นมีค่าใช้จ่ายที่สูงมาก ญี่ปุ่นจึงต้องหาทางที่จะต้องลดค่าแรงงานลงให้ได้ เพื่อเป็นการชดเชยค่าใช้จ่ายทางด้านการวิจัยและพัฒนา แต่ในส่วนของจีน จีนยังคงต้องดำเนินการเรื่องการวิจัยและพัฒนาต่อไป แต่จีนจะได้เปรียบญี่ปุ่นในด้านค่าแรงงานที่ถูกกว่าญี่ปุ่น

2. **<u>ดำเนินการส่งเสริมกลุ่มการวิจัยและพัฒนากับกลุ่มการผลิตต่าง ๆ</u>** ญี่ปุ่นจะเปลี่ยนทิศทางการเข้าไปลงทุนการผลิตในจีนมากยิ่งขึ้น รวมทั้งบริษัทต่างชาติก็จะเน้นการเข้าไปลงทุนในจีนมากขึ้น ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือบริษัท โนเกีย ญี่ปุ่นจึงมีคู่แข่งในจีนมากขึ้น นอกจากนั้นการที่จีนได้สร้างสิ่งอำนวยความสะดวกทางด้านอุตสาหกรรมในชินเกียง ก็จะเป็นส่วนที่ดึงดูดนักลงทุนจากต่างชาติเข้าไปในจีนมากยิ่งขึ้นและจีนเองกำลังขยายฐานการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนากระจายออกไปเกือบทั่วประเทศ โดยเฉพาะภาคกลางและมณฑลตอนในของประเทศ ซึ่งจีนใช้เป็นยุทธศาสตร์และฐานการผลิตทางอุตสาหกรรมแบบครบวงจร คือผลิตได้ทั้งอาวุธยุทโธปกรณ์ คือ ปืน เครื่องบินรบ และสินค้าต่าง ๆ ที่ตลาดต้องการ จีนยังใช้

ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมต่าง ๆ โดยใช้ศักยภาพของมหาวิทยาลัยในการทำการวิจัยและพัฒนาอุตสาหกรรมของจีน คือ มหาวิทยาลัยเกียวตง และมหาวิทยาลัยซินหวา ซึ่งเป็นสองมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงมากที่สุดทางด้านอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีของจีน ซึ่งเป็นแรงกดดันทางด้านการวิจัยและพัฒนาของจีนที่มีต่อญี่ปุ่นในการพัฒนาอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีของจีนในปัจจุบันที่น่ากลัวต่อญี่ปุ่นมาก

3. **<u>การพัฒนาด้านการตลาด</u>** ซึ่งญี่ปุ่นต้องดำเนินการควบคู่กันไปทั้งสองตลาดคือ ทั้งตลาดภายในประเทศและตลาดต่างประเทศซึ่งการพัฒนาด้านการตลาดจะเห็นได้ว่า ญี่ปุ่นใช้ยุทธศาสตร์การพัฒนาสร้างเครือข่ายการตลาดและการสร้างเครื่องหมายการค้าของตนเอง ถ้าจะพิจารณากันอย่างแท้จริงแล้วจะเป็นได้ว่าญี่ปุ่นมีเครื่องหมายการค้า (Brand name) ที่แท้จริงของตนเองในภูมิภาคเอเชีย และในปัจจุบันจะเห็นว่าเครือข่ายด้านการตลาด (Marketing Networks) ของญี่ปุ่นมีปัญหามากในการที่ญี่ปุ่นจะกระจายสินค้าของตนเอง ในขณะเดียวกันจีนได้เริ่มระบบตัวแทนจำหน่าย (Dealership) ที่ขยายไปทั่วโลกอย่างรวดเร็ว จึงทำให้ญี่ปุ่นพยายามที่จะรักษาตัวแทนจำหน่ายของตนเองไว้ให้ได้ แต่ก็ยังทำให้ญี่ปุ่นมีปัญหา ตัวอย่างที่เห็นได้ชัด เช่น ญี่ปุ่นผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้าต่าง ๆ และขายผ่าน Discount Stores 30% อีก 70% ญี่ปุ่นขายผ่าน Dealers แต่สินค้าประเภทเดียวกันของเกาหลีและจีน จะขายผ่าน Discount Stores ที่มีเครือข่ายอยู่ทั่วประเทศ และจะขายผ่านช่องทางที่อยู่ใกล้ที่สุด นอกจากนั้นสินค้าของเกาหลีและจีน ก็มีคุณภาพที่ผู้บริโภคยอมรับ จึงทำให้ญี่ปุ่นอยู่ในสถานการณ์ที่น่าหนักใจ นอกจากนั้นการที่ Discount Stores ขนาดใหญ่ทั้งหลายได้ใช้ยุทธศาสตร์ในการส่งข่าวด้านสินค้าต่าง ๆ ที่มีอยู่ใน Discount Stores ไปถึงลูกค้าทำให้ลูกค้าได้ทราบถึงราคาสินค้าใหม่ ๆ และสินค้าที่ขายอยู่ตลอดเวลาและราคาขายใน Discount Stores ก็จะถูกกว่า Dealers ด้วย ทำให้ระบบลูกค้าประจำของ Dealers ได้ถูกท้าทายและสั่นคลอน

ในด้านช่องทางการตลาด จีนยังได้เปรียบญี่ปุ่นมาก เพราะจีนผลิตแล้วสามารถขายในตลาดภายในประเทศได้เป็นจำนวนมาก ซึ่งต่างกับญี่ปุ่น ตัวอย่างเช่น เครื่องทำความเย็นที่ใช้ภายในบ้าน จีนต้องการเครื่องทำความเย็นภายในบ้านปีละเก้าล้านเครื่อง ทำให้ผลิตและขายในตลาดภายในประเทศ ได้เพียงพอ นอกจากนั้นจีนยังใช้ยุทธศาสตร์ในการซื้อลิขสิทธิ์ผลิตภัณฑ์มา แล้วนำมาปรับปรุงใหม่ โดยให้มหาวิทยาลัยซินหวา ทำการปรับปรุงทางเทคนิคต่าง ๆ แล้ว บริษัทอุตสาหกรรมแอร์หัวหลิง ผู้ซื้อลิขสิทธิ์มาดำเนินการผลิตและขายทั้งในตลาดภายในประเทศและตลาดต่างประเทศ ทำให้จีนสามารถส่งสินค้าเข้าสู่ตลาดโลกได้ เห็นได้ว่าญี่ปุ่น ได้ถูกท้าทายทางด้านวิจัยและพัฒนา ตลอดจนใน

ด้านช่องทางการตลาดจากจีนมากขึ้น ทั้งนี้ถ้าวิเคราะห์แล้ว จะเห็นได้ว่าจีนมีตลาดภายในที่ใหญ่มาก รวมทั้งตลาดต่างประเทศด้วย และสิ่งที่จีนได้เปรียบญี่ปุ่นคือเรื่องของราคาสินค้าที่ต่ำกว่าญี่ปุ่น และนอกจากนั้นจีนยังไม่ได้เปิดตัวเอง ทำให้ยังไม่มีดัชนีชี้วัดในต่างประเทศ รวมถึงการที่จีนปรับตัวการผลิตของทุกมณฑลให้เข้ากับเงื่อนไขขององค์การการค้าโลก จึงทำให้จีนเป็นประเทศที่น่ากลัวที่สุดในตลาดการค้าโลก ทั้งนี้เพราะความรู้สึกในด้านชาตินิยมของจีน และอีกประการหนึ่ง คือการที่จีนได้ดำเนินการปรับปรุงและสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะทางด้านเส้นทางการขนส่งของจีนที่จะเอื้อประโยชน์ต่อการขนส่งสินค้าของตนเองให้ได้รวดเร็วยิ่งขึ้น จะเห็นได้ว่าจีนมีทาง Motor Way มากซึ่งเป็นรองก็เฉพาะสหรัฐอเมริกา เท่านั้น จีนมีทาง Motor Way ถึง 90,000 กิโลเมตร และจะสร้างเพิ่มอีก 36,000- 37,000 กิโลเมตร ซึ่งเส้นทางคมนาคมเหล่านี้ได้ถูกปรับปรุงให้ดีขึ้น อันจะช่วยให้จีนสามารถเชื่อมโยงตลาดได้มากและรวดเร็วขึ้น เส้นทางคมนาคมดังกล่าวจะเป็นตัวช่วยในการสนับสนุนอุปสงค์ของผู้บริโภคได้อย่างดี ทั้งนี้รวมถึงแผนงานของจีนที่จะสร้างเขื่อนที่ชานตุง และอี้เหลียง ซึ่งถ้าสร้างแล้วจะช่วยให้เรือขนาดระวางขับน้ำ 10,000 ตันจากเซี่ยงไฮ้สามารถเดินเรือเข้ามาได้ ทำให้จีนสามารถลดค่าใช้จ่ายในการขนส่งได้อีก รวมถึงจะทำให้จีนเพิ่มความสามารถของอุตสาหกรรมในการผลิตที่ใช้น้ำมันและก๊าซ ซึ่งจีนมีอยู่เป็นจำนวนมาก นอกจากนั้นการสร้างเขื่อนที่ชานตุง และอี้เหลียง ซึ่งเป็นแหล่งผลิตธัญพืชของจีน ซึ่งนอกจากจะได้ประโยชน์ในด้านการคมนาคมขนส่งทางน้ำแล้ว ยังช่วยให้ชานตุงและอี้เหลียง เป็นแหล่งผลิตอาหารของประเทศอีกด้วย

การที่จีนเริ่มเข้ามามีบทบาทในอาเซียนมากขึ้น ทำให้ญี่ปุ่นเกิดปัญหาทันทีเพราะอาเซียนเป็นตลาดที่ใหญ่ของญี่ปุ่น ญี่ปุ่น จึงต้องมีการปรับตัวในเรื่องของการวิจัยและพัฒนาในการผลิตสินค้ามากขึ้น เพื่อการลดต้นทุนการผลิตแต่ยังคงคุณภาพไว้ ในขณะเดียวกันญี่ปุ่นจะต้องมองตลาดให้ ออกว่าตลาดที่ต้องการสินค้านั้น ๆ อยู่ที่ไหน อยู่ที่สหรัฐอเมริกา หรือเอเชีย นอกจากนั้น ญี่ปุ่นจะต้องมีการพัฒนาช่องทางการตลาดของตนเองด้วยทั้งในระบบการขายส่งและการขายปลีก ปัจจุบันญี่ปุ่นได้อนุญาตให้ Discount Stores เข้าไปดำเนินธุรกิจในประเทศได้แล้ว ซึ่งเดิมญี่ปุ่น ไม่อนุญาตให้ Discount Stores เข้าไปดำเนินธุรกิจในประเทศ เพราะญี่ปุ่นมองเห็นว่า Discount Stores ที่เข้าไปตั้งอยู่ในญี่ปุ่นช่วยในการสร้างงานและเป็นช่องทางการกระจายสินค้าของญี่ปุ่นด้วย ญี่ปุ่นจะต้องมีการปรับตัวเองในด้านการค้ามาก เพราะว่าปัจจุบันความเป็นชาตินิยมของญี่ปุ่นเปลี่ยนไป โครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมเปลี่ยนไป ดังนั้นกฎหมายและวัฒนธรรมทางด้านธุรกิจของญี่ปุ่นจะต้องมีการปรับตัว จึงจะสู้กับคู่แข่งขันอย่างจีนได้

ภายหลังจากวิกฤตการณ์ทางการเงินในปี 2539-2540 GDP ของญี่ปุ่นไม่ขยายตัวเพิ่มขึ้น ญี่ปุ่นได้กระจายการลงทุนของตนไปในประเทศต่าง ๆ มากเกือบทั่วโลก เมื่อเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในปี 2539 ญี่ปุ่นจึงเป็นเจ้าหนี้ของโลก ญี่ปุ่นได้ออมเงินของตนเองและที่ได้จากอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศ ไว้เป็นทุนจำนวนมหาศาล จะเห็นได้ว่าสหรัฐอเมริกาได้พยายามที่จะกดดันญี่ปุ่นในเรื่องค่าของเงินอยู่ตลอดเวลา

หลังจากเกิดปัญหาวันที่ 11 กันยายน 2544 การลงทุนต่าง ๆ ของญี่ปุ่นได้หยุดชะงักลงทั้งในสหรัฐอเมริกาและในอเมริกาใต้ ทั้งนี้ เพื่อความปลอดภัยของการลงทุนของญี่ปุ่น ญี่ปุ่นจึงต้องหันมามองการลงทุนในอาเซียนและในเอเชียตะวันออก ซึ่งยังต้องการการลงทุนอยู่มากจากต่างประเทศ ทำให้ญี่ปุ่นตัดสินใจเพิ่มการลงทุนในจีน

อย่างไรก็ตาม ถ้ามองดูในด้านหนี้ของภาคเอกชนในญี่ปุ่นแล้ว จะเห็นว่าญี่ปุ่นมีหนี้ภาคเอกชนอยู่สูงถึง 225% ของ GDP เพราะฉะนั้นญี่ปุ่น จะต้องมีการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของภาคเอกชน ซึ่งเป็นเรื่องที่ยากที่สุดสำหรับญี่ปุ่น

4. **<u>ด้านข้อมูลข่าวสารการค้า</u>** ญี่ปุ่นมีข้อมูลข่าวสารการค้าที่ดีมาก ซึ่งญี่ปุ่นจะรวบรวมข้อมูลไว้เป็นรายสินค้าแต่ละประเภท และรายมณฑล ดังนั้น ญี่ปุ่น จึงมีข้อมูลทางการค้าของจีนมากที่สุด ญี่ปุ่นรู้ว่าข้อมูลทางด้านการค้าเป็นเรื่องที่สำคัญ ญี่ปุ่นจึงใช้ยุทธศาสตร์ในการให้ทุนแก่นักเรียนจีนเข้าไปเรียนในญี่ปุ่น ในขณะเดียวกันญี่ปุ่น ก็ส่งนักเรียนของตนเองเข้าไปในจีน และสหรัฐอเมริกา ซึ่งคนจีนที่พูดภาษาญี่ปุ่นได้ ก็จะนิยมญี่ปุ่น จึงเป็นยุทธศาสตร์ที่ญี่ปุ่นจะค่อย ๆ เปิดทางเข้าไปค้าขายในจีน ในขณะเดียวกัน จีนก็จะเข้าไปค้าขายในญี่ปุ่นมากยิ่งขึ้นเช่นกัน โดยเฉพาะทางการค้า ผัก ผลไม้ เพราะจีนผลิตได้ถูกกว่าญี่ปุ่น เช่น กะหล่ำปลี หอมหัวใหญ่ ซึ่งคนญี่ปุ่น ใช้บริโภคมากในแต่ละปี

ในส่วนของเกาหลี โดยเฉพาะเกาหลีเหนือ ถ้าเกาหลีเหนือทำการผลิตก็จะขายได้ในญี่ปุ่น เพราะต้นทุนการผลิตของเกาหลีเหนือถูกมาก เกาหลีเหนือได้ทำการ ค้าขายกับประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงเหนือมากขึ้น และในอนาคตก็จะขยายมายังเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งก็จะเป็นคู่แข่งกับจีนโดยตรง อย่างไรก็ตาม จีนได้ตระหนักในเรื่องนี้เป็นอย่างดี และได้วางกลยุทธ์ไว้มากมายโดยเฉพาะกับประเทศในเอเชียกลาง ทั้งนี้เพราะเอเชียกลางเป็นแหล่งพลังงานที่สำคัญของโลก และจีนได้สร้างท่อขนส่งน้ำมันยาวถึง 4,500 กิโลเมตรเข้าไปในคาซัคสถาน จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจและติดตามในเรื่องทางการทูตของจีนในเอเชียกลาง เพราะในอนาคตโลกจะขึ้นอยู่กับพลังงานทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการผลิต การขนส่ง และ

การตลาด จึงต้องหันมามองทางด้านพลังงานและแหล่งพลังงานให้มากที่สุด นอกจากนั้นข่าวสารด้านการเมืองของจีนที่มีต่อสหรัฐอเมริกา ก็เป็นเรื่องที่น่าสนใจและจับตามอง เช่น การที่ประธานาธิบดีเจียง เจ๋อ หมิน เดินทางไปพบประธานาธิบดี บุช ถึงไร่ในสหรัฐอเมริกาจะกระทบกับเอเชียและไทยอย่างไร

5. **<u>ด้านเทคโนโลยี</u>** ญี่ปุ่นต้องผันเทคโนโลยีออกนอกประเทศให้มากที่สุด รวมทั้งผันประชากรที่มีความรู้เทคโนโลยีออกไปนอกประเทศให้มากที่สุด เพื่อนำรายได้เข้าประเทศ ตลาดทางด้านเทคโนโลยียังเป็นตลาดที่ใหญ่มากในโลก ถ้าย้อนกลับมามองประเทศไทยในเรื่องเทคโนโลยีแล้ว จะเห็นว่าไทยไม่มีโอกาสที่จะตามเทคโนโลยีของโลกได้ทันเลย การที่ไทยจะเป็นเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge-based economy) นั้น แทบหมดโอกาส เพราะการพัฒนาทางด้านการศึกษาและบุคคลากรของไทยทางด้านเทคโนโลยียังไม่ประสบผลสำเร็จ ประเทศไทยทำได้เพียงเป็นฐานการผลิตให้ญี่ปุ่น และจีนเท่านั้น เพราะเทคโนโลยีส่วนใหญ่ในการผลิตในไทยมาจากญี่ปุ่น และจีน ไทยยังคงต้องซื้อเทคโนโลยีเข้ามา และค่อย ๆ พัฒนาบุคคลากร ให้สามารถคิดค้นทางด้านเทคโนโลยีได้เอง

ประเด็นทั้ง 5 ประเด็นดังกล่าวเป็นสิ่งที่ญี่ปุ่นกำลังปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของตนเอง ภายหลังจากที่จีนเข้ามามีบทบาทมากขึ้นในอาเซียน และรวมถึงการเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลกของจีนด้วย ถ้าวิเคราะห์แล้วจะเห็นว่าจีนต้องการเข้ามามีบทบาทในอาเซียนเพิ่มขึ้น ภายหลังที่สหภาพโซเวียต ล่มสลายลงไป จีนได้พยายามเข้ามามีบทบาททั้งทางด้านการเมืองและด้านการค้าในอาเซียน โดยจีนได้เสนอเรื่องเขตการค้าเสรีขึ้นในเอเชีย ซึ่งจะทำให้บทบาทของญี่ปุ่นลดลงไป ทั้งนี้เพราะจีนต้องการที่จะหาทางเปิดตลาดของจีนลงสู่ทางตอนใต้ของเอเชีย จึงทำให้จีนต้องเข้ามามีบทบาทในอาเซียน และแม้ว่าไทยจะเป็นตลาดใหญ่ แต่จีนก็ไม่ได้ให้ความสนใจมากนัก จีนต้องการเข้ามามีบทบาทในอาเซียน เพราะเหตุผลทางการเมือง แต่ญี่ปุ่นต้องการเข้ามามีบทบาทในอาเซียน เพื่อผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม ญี่ปุ่น ก็ยังคงให้ความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจแก่จีนอยู่โดยเป็นเงินกู้ผ่าน ODA

ถ้าย้อนกลับมาดูในเรื่องของอาเซียน +3 จะเห็นได้ว่าจีนกำลังจะพยายามที่จะเข้ามามีบทบาทในการเป็นผู้นำของกลุ่ม และเมื่อเป็นเช่นนี้ประเทศในกลุ่มอาเซียน จะเป็นอย่างไร และไทยจะมีท่าทีและกำหนดยุทธศาสตร์อย่างไร เพราะอาเซียน เป็นตลาดใหญ่ของไทย? นอกจากนั้นที่ผ่านมาอาเซียน ยังมีปัญหาทางด้านน้ำใจในกลุ่มอาเซียน ประเทศไทย เรามีน้ำใจกับทุกประเทศในเรื่องการเจรจาและการค้า แต่ประเทศสมาชิกอื่น ๆ ในกลุ่มอาเซียนเป็นอย่างไร แต่ละ

ประเทศ มองประโยชน์ของตนเองก่อน จึงทำให้อาเซียน มีปัญหาด้านความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เมื่อเปรียบเทียบกับสหภาพยุโรป

ดังนั้น ประเทศไทย จึงสมควรที่จะกำหนดยุทธศาสตร์ให้ชัดเจน เพื่อความอยู่รอดของประเทศดังต่อไปนี้

1. ปรับปรุงและพัฒนาด้านการวิจัยและพัฒนาในด้านต่าง ๆ เพื่อสามารถที่จะเป็นเศรษฐกิจฐานความรู้ มากกว่าการเป็นฐานการผลิตให้กับประเทศอื่น ๆ
2. พัฒนาและปรับปรุงช่องทางด้านการตลาดให้สามารถแข่งขันได้
3. พัฒนาอุตสาหกรรมที่ใช้ฐานการผลิตในประเทศ
4. การสร้างและปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกในการผลิต การขนส่ง และการตลาดเพื่อสามารถแข่งขันได้กับประเทศอื่น ๆ
5. พัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตในประเทศเพื่อการส่งออก
6. การผลิตที่ต้องการแรงงานถูก เพื่อลดต้นทุนการผลิตและเพื่อให้สามารถแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ ได้นั้น ควรขยายฐานการผลิตไปสู่จีน
7. ดำเนินการพัฒนาบุคคลากรด้านเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง
8. ไม่ควรพึ่งพิงตลาดจีน เกาหลีและญี่ปุ่น เพียง 3 แห่ง แต่ควรดำเนินยุทธศาสตร์ด้านการตลาดเชิงรุกในประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงด้วย
9. มีการกำหนดยุทธศาสตร์การค้ากับจีน ญี่ปุ่นและเกาหลี ให้ชัดเจน ไม่ควรกำหนดยุทธศาสตร์การค้ากับจีน หรือญี่ปุ่น หรือเกาหลี เพียงประเทศใดประเทศหนึ่งอย่างเดียว
10. ข้อตกลงทางการค้าทุกกรอบของรัฐบาลที่ทำกับประเทศต่าง ๆ จะมีผลกระทบโดยตรงกับภาคธุรกิจของไทย รัฐบาลควรจะมีการจัดทำมาตรการต่าง ๆ รองรับไว้ด้วยว่ามาตรการนั้น ๆ จะเป็นอย่างไร ตัวอย่างเช่น ถ้ารัฐบาลทำความตกลงทางการค้ากับ สปป.ลาว รัฐบาลควรดำเนินการเจรจาและกำหนดมาตรการต่าง ๆ ในด้านการเงินให้ชัดเจน เช่น LC จะดำเนินการอย่างไร เป็นต้น
11. ผู้นำและรัฐบาลไทยจะต้องมีข้อมูลทางวิชาการที่ชัดเจนและพร้อมในการเจรจาตลอดจนเข้าใจบทบาทและการเปลี่ยนแปลงทางด้านการค้าและการเมืองของอาเซียนและของโลกที่เกิดขึ้นด้วย

****